

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 23. avgusta 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 100.

Fr. Zelenik:

Še nekaj.

Zadnje čase se veliko govori in piše o potrebi racionalizacije v vseh panogah gospodarskega življenja. Beseda pomeni tako organizacijo proizvodnje in dela, da bi se delovna sila popolnoma izrabila, troški proizvodnje in dela pa bi se naj zmanjšali.

Ni pa še rečeno, da z brezhbitnim obratovanjem dosežemo tudi vse uspehe. Obstoj še druga vprašanja, katera se morajo istotako rešiti, da ne bodo na eni strani porabljeni trud in troški na drugi strani brezuspešni. V vsakem industrijskem podjetju imamo dve skupini uradništva. Ena skupino obavlja proizvodnjo, to so tehniki in delavnica, druga skupina — trgovska pisarna — pa skrbi za razpečevanje proizvodov, za nabavke itd. Obe skupini sta neizogibno potrebni vsakemu podjetju. Korist podjetja pa zahteva, da vlada med obema skupinama, med tehnikom in trgovcem, med pisarno in delavnico, vzajemnost in sporazumno delo. Ali vlada vselej in povsod ta vzajemnost? Reči moramo, da skoraj nikjer ne obstoja ta vzajemnost, nasprotno, večinoma povsod obstoja med obema skupinama neka napetost, kakor obstoja taka napetost med potniki in pisarniškimi osebjem trgovskega podjetja.

Z razvojem podjetja se veča tudi nemogočnost, da bi si posamezni prisvojil tako tehnične kakor trgovske sposobnosti in bi je združeval v eni osebi. Neizbežna je delitev dela, katera pa poraja neko napetost med trgovsko in tehnično skupino nastavljenec.

V neki knjigi sem čital lep primer posledic, če trgovec in tehnik nista složna. Svoje čase so sklenili napraviti pri Assuan v Egiptu jez čez reko Nil. Podjetniki so po trgovskih kalkulacijah ugotovili mesto, kjer bi se naj zgradil jez z najmanjšimi troški po njihovi kalkulaciji. Tehniki so si ogledali zemljo, pa so izjavili, da na tem mestu ne morejo delati, oziroma ne morejo prevzeti odgovornosti za delo, pač pa so rekli, da bi nekaj kilometrov višje bila priprava tla in bi lahko tudi jamčili za delo. Jez bi bil nekaj krajši, dobilo bi se tudi precej materiala itd. Trgovci pa so prevdarili, da za manjši jez bodo tudi manj dobili, material na mestu ne odtehta troškov za daljši dovoz drugih potrebščin, pa so vstrajali na tem, da se naredi jez na mestu, katerega so oni določili, ker so domnevali in izkalkulirali, da bodo imeli manjše režijske troške. Poiskali so si druge tehnike, kateri so prevzeli delo na določenem mestu. Kakšen je bil konec? Že pri svečanostni otvoritvi je jez odpovedal. Voda si je izkopala pod njim svojo pot in z velikimi troški napravljena naprava je bila brez vsake vrednosti.

Ni potrebno, da navajam še kake druge primere posledic nesporazumljenja med tehnikom in trgovcem. Vsak jih lahko sam najde in vidi v obratih. Omenil bi le nekaj vzrokov napetosti med trgovskim in tehničnim osebjem, ali med trgovskim in tehničnim vodstvom. Omenim na prvem mestu stanovsko domišljijo. Zastopniki ene kakor druge skupine prisojajo svojemu delu večjo važnost kot pa delu druge skupine. Ne pomislijo, da delo posameznika ni odločilno. Ena stran noče razumeti druge strani. Drugi vzroki so nevoščljivost, neumestna častihlepnost, prevelika ob-

čutljivost, nepravilno in neumestno razlikovanje v plačah in nagradah.

Dokler vlada nepotrebna napetost in medsebojno trenje v službenem ali celo v zasebnem občevarju med uslužbenci, ne prinaša še toliko škode za podjetje, čeravno se s takim trenjem in drgnjenjem ne povečuje veselje do dela in tudi ne storilna sposobnost. Neugodno in za podjetje naravnost škodljivo pa je, če se vodstvo (šef) nagiba na eno ali drugo stran. Donašanje na ušesa, opravljanje in grajanja so povod pogostim nesporazumljenjem in neupravičenim grajanjem, izrinjajo se iz službe dobri in značajni uslužbenci, menjava se osebje, kar nikoli ni v korist podjetja. To mora vsak priznati.

Malenkostni so lahko vzroki, posledice so lahko velike. Naloga vsakega predpostavljene je, da preprečuje take in enake razlike in napetosti, da je povsem pravičen in ne posluša donašalcev in šepetalec. Šepetalec spada v gledališče, ne v podjetje in v pisarno šefa ali vodje. Predpostavljeno mora vse v podjetju nastavljene sile in sodelavce združevati in voditi tako, da bodo delali sporazumno roko v roki v korist in prospeh podjetja. Je to sicer težka naloga, toda izvesti se mora in je tudi mogoče izvesti jo.

VEČ KOLEGIJALNOSTI!

Neka tvrdka iz Bačke kupuje pri meni že delj časa perilo. Dobavljal sem doslej perilo vedno le proti povzetju. Toda pred kratkem mi piše tvrdka iz Bačke, da bi ji naj dobavljala blago proti kratkim akceptom. Za reference mi je navedla nekega domačega veletrgovca, s katerim je bila že v trgovskih stikih. Ko sem se obrnil na dotičnega veletrgovca s prošnjo za reference, mi je le-ta odgovoril, da dotične tvrdke iz Bačke niti ne pozna. Naravno, da sem to takoj sporočil mojemu odjemalcu, ki mi je takoj nato poslal kar pet še letošnjih akceptov dotičnega našega veletrgovca.

Mislil, da tako ponašanje ne koristi ugledu slovenske trgovine. Tudi se s takim ravnanjem škoduje trgovcu predvsem največ samemu sebi, ker ne bo dotični trgovec iz Bačke pri njemu prav gotovo nikdar več naročal, tudi ga ne bo najbrže nikomur več priporočal.

Želeti bi bilo, da se taki izrodki enkrat za vselej odpravijo, ker škodujejo našemu ugledu, stanovski časti in ponosu slovenskega trgovca. Potrebno bi bilo, da se vsi taki primeri objavijo v »Trgovskem listu« in da se po potrebi krivce imenoma ožigosajo, sicer se take žalostne razmere ne dajo zlahka izlečiti!

(Prinašamo gornje vrstice v prepričanju, da so taki žalostni in tudi nespametni primeri nelojalnega ponašanja med našimi trgovci le redki. Seveda smo vedno pripravljeni, da tako ravnanje javno ožigosamo in če potreba tudi z navedbo imen. Op. ured.)

RUSKO POSOJILO 500 MILIJONOV RUBLJEV.

Iz Moskve poročajo: Sovjetska vlada je razpisala sedaj novo notranje posojilo, ki je doslej največje, namreč pol milijarde rubljev. Namen posojila je kolikor mogoče nemotena izvedba industrializacijskega programa; za to je pa treba pritegniti v kar največji izmeri vse prebivalstvo. V aprilu je znašal notranji ruski državni dolg 1343 milijonov rubljev.

Registriranje garancijskih pisem.

Po členu 24. pravilnika za izvrševanje zakona o državnem računovodstvu morajo biti garantska pisma denarnih zavodov, ki se sprejemajo za začasno kavejco pri licitacijah, registrirana pri generalnem inspektoratu ministrstva financ ali pri onih državnih finančnih ustanovah, katere za to pooblasti minister financ. To pooblastilo je izdal minister za finance šele v zadnjem času in z odlokom pod I br. 4364/28 dovolil, da sme registrirati garancijska pisma poleg inspektorata ministra financ med drugimi tudi delegacija ministrstva financ v Ljubljani. Vendar pa morajo banke, ki so upravičene izdajati garancijska pisma in žele ukoriščati to odobritev, predhodno izposlovati pri generalnem inspektoratu repartiranje kredita, na katerega imajo pravico, izdajati pisma, na ono napravo, kjer namerjajo odslej vršiti registriranje. — Z novo odredbo je registriranje garancijskih pisem bistveno olajšano, ker ni potreba teh pisem pošiljati več v Beograd, ampak se registriranje izvrši v Ljubljani.

* * *

KONGRES GOSPODARSKIH ZBORNIC IN KORPORACIJ.

V torek so se v Beogradu sestali predstavniki zbornic in korporacij, ki sklicujejo letošnji kongres. Ugotovljen je bil program kongresa, ki se bo vršil 8. in 9. septembra in ki mu je glavni namen, da sestavi cenitev našega izvoza v letu 1928/29.

KONGRES FOTOGRAFOV.

Glavna uprava zveze fotografov kraljevine SHS je odločila, da se letošnji kongres zveze vrši 17. septembra v Ljubljani. Na kongresu bodo po svojih delegatih zastopani fotografi iz vse države, ki jih je okrog 1500.

MILIJONSKI DOBIČEK NEMŠKE POŠTE.

Nemška državna pošta izkazuje za zadnje četrtletje 37 milijonov mark prebitka.

ANGLEŠKI PREMGOVNI INDUSTRIJCI V PORUHRJU.

Govorili smo, da se pripravlja svetovni premogovni kartel. Sedaj bomo: Angleški premogovni industriji bodo v začetku septembra obiskali Poruhrje, nakar bodo ruhrski premogarji napravili protiobisk v Angliji. Angležev bo okoli 100. »Obisk ima značaj tehniškega študijskega potovanja in sam na sebi ne zasleduje namena gospodarskega razgovora. A pričakovati je osnove ugodnejše atmosfere za bodoča pogajanja, ki jih bodo pripravili s tem prijeteljskim obiskom.« Saj vemo, kako je: sto jih pride in gleda, dva se pa pogajata.

Ljubljanska borza.

Tečaj 22. avgusta 1928	Povprasevanje Din	Ponudba Din
DEVIZA:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	228175
Berlin 1 M.	135425	135725
Bruselj 1 belga	78995	79295
Budimpešta 1 pengő	—	99231
Curij 100 fr.	109410	109710
Dunaj 1 šiling	80070	80370
London 1 funt	27580	27660
Newyork 1 dolar	5681	5701
Paris 100 fr.	—	22247
Praga 100 kron	16826	16906
Trst 100 lir	29660	29860

Ivan Mohorič:

Utisi s pota po Nemčiji.

Oberhausen. — Ruhrort. — Duisburg.

Mrko, sivo in neprijazno jutro — naš vlak brzi proti Oberhausenu. Na programu je obisk »Guttenhoffnungshütte«, enega izmed najznamenitejših plavžarskih in rudarskih podjetij ter železaren v Porenju. Ob progi se vrstijo visoki dimniki tovarov v gostih skupinah — celo ozračje je polno dima — nevesele delavske kolonije s sajastim ozidjem — na levo in desno je vse gosto prepleteno z železniškimi tiri. Zdi se mi, da ni nikjer človeška roka tako preobrazila narave kakor v tem prenaseljenem industrijskem revirju. Na postaji Oberhausen so nas sprejeli člani uprave in ravnateljstva plavžaren in po kratkem orientacijskem nagovoru v železarni se je pričel ogled naprav, ki je trajal cel dopoldan.

Obisk pri Guttenhoffnungshütte je bil zame posebno zanimiv, ker ima — kakor čujem — baš to podjetje graditi pri nas v Zenici velike železarne na račun reparacij. Žal je problem obratovanja pri nas neprimerno bolj kompliciran, kakor pa v Oberhausenu, kjer sedijo na premogu in rudah, kjer imajo lastno pristanišče v neposredni bližini Rena in najboljši premog za izdelovanje koksa.

Guttenhoffnungshütte zaposluje približno 11.000 delavcev. Promet rude, premoga in obratnih potrebščin na njenem pristanišču je znašal leta 1925 21 milijona ton. S tem pa je kapaciteta pristaniščenih naprav komaj s 50% izkoriščena. Od koksnih visokih peči smo obšli 5 plavžev, nato Siemens-Martinove peči, valjarne, razgledali prometne naprave za zvezo med posameznimi obratovališči. Kot Essen je tudi Oberhausen torišče trdega, težkega dela — grobe praprodukcije — le da ima ta industrija tu v Porenju idealno združene in podane predpogoje obratovanja. Radi kurioznosti za naše prilike hočem le omeniti — da leži ta industrijski revir v neposredni bližini holandske meje, da pa do danes menda še nobenemu Nemcu ni padlo v glavo, da bi jo kot vojno industrijo hotel preseliti morda na Württembersko.

Po obedu smo se odpeljali v Ruhrort, kjer smo se ustavili pred »Schiffenbörse«. To je edina borza svoje vrste na kontinentu, ki zbira okrog sebe celo tovarno tržišče ladij za cel porenjski in porurski tovarni vodni promet. Borza je zgrajena v stilu srednjeveške mestne stavbe z lesenim ogradjem. Dovršena je bila leta 1901 in je po svojih slikah, dekoraciji in intarzijah zelo zanimiva. Tu se dnevno shajajo lastniki ladij, vlačilcev, ladijski agenti in špediterji ter se v borznem času od 11. do 1. ure pogajajo o prevzemanju in prevoznih cenah za tovore, ki jih nato borza dnevno uradno objavlja.

Po pozdravnem nagovoru borznega predsednika, v katerem nam je na kratko orisal historijat postanka in razmah borze, smo se podali na ladjo, da napravimo okrožni izlet po pristanišču. Pristanišča Ruhrorta služijo predvsem premogovnemu prekladalnemu prometu. V njih se nahaja 39 parnih, 42 električnih žerjavov, 3 elevatorji in 15 dvigal za premog. Leta 1925 se je v njih pretovorilo 16 milijonov 395.670 ton blaga. Od tega pripade 13.575.704 ton na premog, kar predstavlja skoro štirikratno množino celokupne produkcije premoga v Ju-

goslaviji. Ruhrortska pristanišča obsegajo železniško pristanišče, ki je bilo zgrajeno že leta 1845, pristanišče ni prekop, severno, južno, cesarsko pristanišče, nadalje pristane A, B, C, Bunkerhafen, Werfthafen itd. Za železniškim pristaniščem se na Laari dvigajo ogromni plavži renskih jeklarov in Pönixa, na severu v ozadju plavži Thyssenovih železaren, proti vzhodu pa razsežni obrati »A. G. für Hüttenbetrieb« in »Gesellschaft für Teerverwertung«.

Iz Ruhrortskih pristanišč je ladja, na kateri so nas gostili s čajem in pecivom krenila v strugo Rena proti toku, da nas popelje v širi Duisburška pristanišča. V daljavi smo videli dimnike Kruppovih železaren Alfred-Hütte v Reinhausenu, na drugem bregu topilnico bakra, valjarne in dolinjerenske plavžarne, za dolgo vrsto kemičnih in metalurških obratov tudi Mannesmanovo pristanišče.

Kompleks rensko-ruhrskih pristanišč okrog Duisburga je v svoji celoti največje rečno pristanišče sveta. Njegov pomen za nemško gospodarstvo se lahko presodi iz sledečih števil: V ozkih in stisnjenih revirjih rensko-westfalskega industrijskega okrožja se pridobiva $\frac{2}{3}$ celokupne premogovne produkcije v Nemčiji, tu je skoncentrirano $\frac{3}{4}$ nemške plavžarske industrije in zaposlena $\frac{1}{4}$ vsega industrijskega delavstva v Nemčiji. Na tem ozemlju se razvija 30% vsega nemškega blagovnega prometa. K tem številkam menda ni treba komentarja.

Pred vojno je znašal celokupni promet rensko-rurskih pristanišč 39 milijonov ton, od tega 24 milijonov odvoza in 15 milijonov dovoza. Po vojni je leta 1925 promet dosegel zopet 34,6 milj. ton ali 80% predvojne višine. Z njimi se ostala pristanišča na Renu kakor Ludwigshafen z 9,7 milj. ton, Straßburg 3,5, Kolín 1,5 in Frankfurt 1,4 milj. ton niti od daleč ne morejo meriti. Ako pomislimo, da je celokupen promet Hamburga z Altono skupaj znašal 22,5 milj. ton, promet Bremena 3,2, Emdena 3, Stettina 4,1, potem šele moremo pravilno oceniti dimenzije prometa v rensko-porurskem pristanu. Od dosega 70% celokupnega tovarnega prometa na Renu.

Glavni del prometa pripade na premog. Porurje ga je pred vojno produciralo 114,5 milj. ton, po vojni je leta 1925 doseglo 104 milijone ton, kar pomeni dnevno ca. 330.000 ton. Premog gre v dveh smereh, navzdol do Rotterdamu, kjer se preklada na velike parnike za izvoz, in proti vodi do Mannheimu in do Basla. Iz teh številk šele lahko sklepamo, koliko razbremenitev pomeni vodna pot za nemške železnice pri prevozu premoga za industrijo.

Poleg premoga so glavno prevozno blago rude, predvsem železna ruda, surovo železo in polfabrikati. Poraba železne rude v Porurju znaša letno ca. 14 milijonov ton. Po vojni se mora ruda dovažati iz Švedske, Španije in prekoceanskih dežel.

Ostala tonaža se uporablja za prevoz produktov destilacije premoga, katrana in smol ter surovin za kemično industrijo, umetnih gnojil, posebno tomaževe žlindre in kalijevih gnojil. Prevoz žita se je medtem vsled nove tarifne politike nemških železnice osredotočil po vojni v severnih obmorskih pristaniščih, mlini in silosi v Porenju počivajo kot nekdanji naši izvozni mlini v Vojvodini. Zelo znoten je tudi promet jamskega in stavbenega lesa za neštete premogovnike in industrije. Leta 1925 se je porabilo 326.000 ton blaga, ki ga dobavljajo nordijske in baltiške države, pa tudi celo Amerika. Ena ladja vozi navadno 4—6 vlačilcev s skupno 7500 tonami tovara. V rensko-rurska pristanišča je leta 1913 prispelo 110.000 vodnih vozil, tore dnevno povprečno 366 ladij.

Kljub poznemu julijskemu terminu je na Renu vladal hladen veter, kot v pozni jeseni. Skozi štiri Duisburška pristanišča smo pristali v sredini Duisburga in odšli v največji in najmodernejši hotel Duisburga Hof.

Duisburg ima interesantno zemljepisno lego, da je od Berlina, Londona

in Pariza skoro enako oddaljen. Pristanišča, velika, ob robu mesta nanašana industrija in gosto železniško omrežje dajejo mestu velikopotezno obeležje. Močni vtisi vsega, kar smo tekom dneva videli v osrčju nemške težke montanske in žgalniške industrije, so nas popolnoma izčrpali. Za slovo se je pri večerji duišburški nadžupan, znani dr. Jarres, v krasnem govoru poslovil od naše delegacije.

Zvečer smo odpotovali v Weimar — kulturno svetlišče Nemcev, kraj, kjer sta bivala in delovala oba pesnika velikana Goethe in Schiller. V Weimar smo dospeli šele drugo jutro, položili venec na spomenik obeh pesnikov in takoj nadaljevali pot v Leipzig.

Skrbite za notranjo organizacijo svojih podjetij.

Prijatelj našega lista nam piše:

V sredo 15. t. m. sem prejel med drugimi pošiljkami tudi nekaj pošiljk tuzemskih tovarnarjev. Izmed par pošiljk, ki sem jih dobil od tuzemcev, so bile — reci in piši — kar tri v neredu in to v precejšnjo škodo tvež, koje mi so blago dobavile. In sicer mi je poslala ena tvežka 10 odev preveč, v pošiljki druge tvežke sem našel 11 parov preveč in v pošiljki tretje tvežke kar 20 tucatov nogavic preveč. Pripominjam, da prejšnje blago mi ni bilo sploh fakturirano, to se pravi, da se je pri odpremi blaga zgodila najbrže pomota v štetju. Lahko si vsak izračuna škodo, ki jo utrpe vsled tega dobavljalci! — X. Y.

Kako žalostno sliko o organizaciji, ali bolje rečeno o desorganizaciji naših podjetij nam nudi gornji primer. Prepričani smo, da ni to edin slučaj, ampak da se take nerednosti pri nas dogajajo pogosto. Le da se je to pot dogodila pomota pri trgovcu, ki sam čuti težko bol, ko vidi v kako primitivnih razmerah obratujejo nekatera naša industrijska podjetja. Mar se naj potem čudimo, da nekatera podjetja pri še tako velikem prometu pešajo in da mnoga tudi ob najboljših kupčijah propadajo. Kaj pomaga tu visoka carina in kaj vse druge zaščitne mere? Koliko dobrih nasvetov smo glede organizacij podjetij, koliko informacij, koliko navodil smo že dali v »Trgovskem listu«, in brez dvoma bi se dali taki primeri znatno omejiti, če bi naši ljudje taka opozorila in informacije vsaj površno čitali in se po tem tudi ravnali.

Dolgočasno je tako čtivo, to priznamo, zlasti za ljudi, ki so postali trgovci ali industrijalci samo slučajno vsled dobre konjunktore, tako da sami ne vedo kako in zakaj. Taki ljudje seveda ne potrebujejo naukov, za take ljudi je resno gospodarsko čtivo dolgočasno, pa tudi nerazumljivo. Če so pa že enkrat primorani obrniti se na list za pomoč, tedaj je žal že prepozno! Mogoče je pa tudi to dobro. Kar je nezdravega, kar ne spada v trgovske vrste in ne čuti trgovsko, to naj se čimprej izloči, ker so taki ljudje ovira za vsak razvoj in razmah in škodujejo skupnim interesom!

ZUNANJA TRGOVINA ČESKOSLOVŠKE.

Zunanja trgovina Češkoslovaške je bila v juliju za 110 mil. Kč pasivna; lani za 71 mil. Kč aktivna. Uvoz surovin je narasel za 202 milijona, izvoz fabrikatov za 145 milijonov. Skupni import se je zvišal za 337 milijonov Kč na 1664 milijonov, skupni eksport za 156 na 1554 milijonov. Tako v specialnem uvozu kot v specialnem izvozu je na prvem Mestu Nemčija, z 22,2 in 20,7%; Avstrija 8,6 in 17,6, Vel. Britanija 4,6 in 6,9, Jugoslavija 1,8 in 4,4 itd. V prometu z Jugoslavijo znaša aktivnost 40 milijonov Kč. Skupni uvoz v mesecih januar — julij je znašal lani 10.679 mil. Kč, skupni izvoz 11.340 milijonov, torej je bila dosežena precejšnja aktivnost; letos je pa v istih mesecih znašal uvoz 8866,7 milijonov, izvoz 10.183,7, aktivnost še večja kot lani. Vidimo torej, da je julij glede izvoza izjema v primeri s prejšnjimi meseci.

Zakaj ne more Rusija izvažati žita?

Kakor znano, je bila Rusija pred vojno najvažnejša žitnica Evrope in obenem tudi celega sveta. Izvažala je ogromne množine žita za vse evropske države. Zato se je morala javnost pred kratkim časom tembolj začuditi, ko so ji javili listi vest, da je sovjetska vlada nabavila v inozemstvu znatne količine pšenice, in da se je odredilo strogo varčevanje s kruhom po načinu kot se uporablja v času vojne, t. j. v obliki omejenega odmerjenja kruha na podlagi posebnih krušnih izkaznic.

To kaže, da se je pojavila v Rusiji velika kriza v prehranjevanju velikih mestnih središč. Ta neuspeh gospodarske organizacije se danes pretresa v sovjetski Rusiji z vseh strani. Kot prvi ukrep, ki naj izboljša položaj, je treba omeniti dejstvo, da je vlada odpravila vsa nasilna sredstva pri nakupovanju hrane od kmetov, tako da se je zopet prešlo k svobodni trgovini. Obenem se je celo zvišala cena žitu za 20 kopejk pri pudu (1 pud = 16 kg). Toda uspeh tega ukrepa ni bil dovoljen. Pokazalo se je, da niti svobodni nakupi ne bodo povzročili toliko dotoka žita, da bi preostajalo tudi za izvoz. Radi tega se je posvetila vprašanju preskrbe mest s kruhom letos najresnejša pozornost. Rezultati, ki so jih objavili ruski listi, so mnogo bolj nepovoljni kot se je pričakovalo.

Pred vojno se je pridelalo na ozemlju sedanje sovjetske Rusije 5 milijard pudov žita. Od tega se je pridelalo okoli 600 milijonov pudov samo na latifundijskih posestvih, 1900 milijonov so pridelali veleposestniki in 2500 milijonov srednja in mala kmetijska posestva. V odstotkih je izražalo to razmerje z naslednjimi številkami: 12 : 38 : 50. Od te količine pridelka je bilo postavljeno pred vojno na trg okoli 1300 milijonov pudov ali 208 milijonov kvintalov. Pri tem so dali veleposestniki 288 milijonov pudov, ali 21,6%, večja posestva 650 milijonov ali 50% in mali kmetje 368 milijonov pudov ali 28,4%. Porevolucijska statistika, ki se nanaša na gospodarsko leto 1926/27, dokazuje, da se je po agrarni revoluciji in po borbi z bogatimi kmeti pridelalo 4749 milijonov pudov. To se torej pravi, da dosedaj se še ni dosegla ona količina, ki so jo dajale ruske kmetije pred vojno.

Od gori navedene količine pridelka so dala državna gospodarstva 80 milijonov pudov ali 1,7%, velike vake kmetije 866 milijonov pudov ali 13,4% in male kmetije 4052 milijonov pudov ali 84,9%. V letu 1926/27 se je kupilo 630 milijonov pudov žita, t. j. za več kot polovico manj nego pred vojno. Pri tem so dale velike sovjetske ekonomije 6%, večja gospodarstva 20% in mala 74%.

To kaže torej, da preživlja trgovina z žitom v Rusiji veliko krizo. Vzrok te krize tiči v prvi vrsti v dejstvu, da je tudi v novem socialnem redu mesto nekak nenasiten parasit, ki izmozgava in izkorišča kmeta. To je jasno razvidno iz cen žitu na eni in industrijskim produktom na drugi strani. Med tem ko so ostale cene poljskim pridelkom nekako iste kakor pred vojno, so cene industrijskih izdelkov dvakrat tako visoke kakor pred vojno. Poleg tega igra važno vlogo tudi dejstvo, da potrebe mestnega prebivalstva zelo naglo naraščajo. V letu 1925/26 je bilo nakupljenih 443 milijonov pudov, od katerih je bilo porabljenih na deželi 320 milijonov, medtem ko se je 123 milijonov izvozilo v inozemstvo. V naslednjem letu 1926/27 pa je bilo nakupljenih že 596 milijonov pudov in v deželi se je porabilo 433 milijonov, a izvozilo se je v inozemstvo 153 milijonov pudov. Letos pa se je nakupilo do 1. aprila 576 milijonov pudov, od katerih se je 549 milijonov porabilo na deželi in izvozilo v inozemstvo samo 27 milijonov pudov.

Vprašanje je ali in kako se bo našlo izhod iz te krize. Kot znano nada-

ljuje sovjetska vlada neizprosno borbo proti velikim kmetijskim posestvom, ravno ta pa so pred vojno postavljala na trg 50% vsega žita, ki se je prodalo. Po revoluciji pa znaša njihov prispevek le 20% in radi poostitve omenjene borbe se bo znižal še v večji meri. Toda prispevek velikih posestev bi se mogel nadomestiti, ko bi se dala malim kmetom uspešna pobuda, k prodajanju prebitka svojega pridelka, oziroma k pridelovanju žita tudi za prodajo. Torej tu vlada zopet politika nizkih cen, s katero hoče pomagati sovjetska vlada mestnemu delavstvu, da se lahko poceni prehrani. To pa je, kakor smo rekli, v praksi politika izkoriščanja kmeta. Bolj kot vprašanje, ali naj gospodarstvo v mestu socialisti ali kapitalisti, pa je za kmeta važno vprašanje, kako priti do primernega vnovčenja svojih pridelkov.

Tudi sovjetski gospodarski krogi se zavedajo tega dejstva in zato se predvideva, da v teku več let ne samo da Rusija ne bo mogla izvažati žita, temveč bo celo morala kupovati večje množine v inozemstvu. Za izhod iz krize pa se smatra ustanavljanje velikih poljedelskih gospodarstev na združeni podlagi in sicer z združevanjem manjših vaških posestev.

KUBANSKA SLADKORNA POLITIKA 1928/29.

Glede bodočnosti sladkornega trga razmotirajo zlasti ona vprašanja, o katerih bodo razpravljali na pariški konferenci v oktobru. V zadnjem času smo veliko brali, da se je kubanski predsednik definitivno izjavil proti vsaki restrikciji sladkornega pridelka. Pozneje so te vesti dementirali, a sedaj je splošno mnenje to, da Kuba produkcije ne bo omejila in da bo vlada določila samo začetek kampanje. Računijo s tem, da se kampanja ne bo pričela pred 1. januarjem, morda šele 15. januarja. Izkušnja zadnjih dveh let dokazujejo, da poznejši rok nima za posledico kvantitativne omejitve. Večina poročil omenja glede bodočega kubanskega pridelka število 5 milijonov ton. Drugi zopet pravijo, da Kuba tudi v ugodnih razmerah ne more producirati več kot 4,5 mil., v manj ugodnih pa še celo samo 4 mil. ton. Centrale navedejo večkrat višje števila, da bi pri eventualni novi restrikciji dobile nakazano večjo produkcijsko kvoto.

NEMŠKA BANKA ZA INDUSTRIJSKE KREDITE.

Mednarodna bančna skupina pod vodstvom International Germanic Trust Co. se pogaja z Equitable Trust Co. o ustanovitvi nemške banke za industrijske kredite. Pogajanja so tik pred zaključkom in je pričakovati ustanovitve v najkrajšem času. Nova banka bo imela delniško glavnico 20 milijonov mark; dali jo bodo deloma ameriški ustanovitelji, deloma nemški ustanovitelji ter javnopravni kreditni zavodi in poldržavne banke. Naloga nove banke bo dovolitev kreditov malim in srednjim jemalcem kreditov po ugodnih pogojih. Vredni rok bi šel do 20 let. — Naknadno bemo, da bodo novi zavod financirali tudi Holanci. Glavnico bodo vplačali zaenkrat do 25%.

Iz naših organizacij.

Na gremijalni trgovski šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje v I. razred v ponedeljek dne 3. septembra 1928 in v torek dne 4. septembra t. l., vsakokrat od 8. do 12. in od 14. do 18. ure v pisarni gremija trgovcev, Beethovnova ulica 10, pritličje, levo. V II. in III. razred se bo vpisovalo dne 5. septembra od 14. do 17. ure popoldne v šoli na Ledini, levo, pritličje. Oni, ki morajo biti še izprašani iz posameznih predmetov, naj se zanesljivo zgledajo v ponedeljek dne 3. septembra ob 2. uri popoldne pri vodstvu Gremijalne šole. Redni pouk se prične v ponedeljek dne 10. septembra ob 2. uri popoldne. Natančnejši podatki so razvidni na šolski deski v šolski veži na Ledini. Šolski odbor gremija trgovcev.

Industrija.

Švedski rudarski štrajk končan. Konflikt v švedskih železnih rudnikih je bil 9. t. m. končan in so neposredno nato z delom zopet pričeli. Štrajk je obsegal tako srednješvedske kot lapske (severošvedske) rudnike. Začel se je v januarju in je švedskemu gospodarskemu življenju zelo škodoval. Izvoz švedske železne rude je v prvem polletju padel po uradni statistiki od lanskih 4.350.000 ton na 1.080.000 ton. To pomeni za švedsko plačilno bilanco zgubo 75 milijonov švedskih kron.

Nemško surovo železo. Produkcija surovega železa v juliju je bila s 1.035.000 tonami za 13% večja kot v juniju. Ker je imel pa julij en delovni dan več, je bila dnevna julijeva produkcija za 2% manjša kot junijeva; obenem tudi za 7% manjša kot v lanskem juliju. Odgovorja 727 odstotkom povprečne dnevne produkcije leta 1913 v Nemčiji tedanjega obsega, je torej za Nemčijo sedanjega obsega gotovo 100-odstotna. Od 185 plavžev jih je delalo 100.

Nov ameriški zavod svinca. Najbrže v jeseni bo pričela delovati nova trgovska zveza producentov in konsumentov svinca. Zavod bo obsegal zaenkrat samo producente in konsumente Zedinjenih držav in Kanade in bo izvrševal običajne naloge: zbiranje statističnega materiala, boj proti nadomestilom, določitev trgovskih smernic itd. Pozneje mislijo pripustiti tudi inozemske producente. Nismo še brali, v koliko je nova zveza interesirana pri ustanovitvi že dolgo napovedovane kovinske borze v New Yorku.

Nemške tovarne lokomotiv so napravile, kakor smo pisali, spomenico in so zahtevale v nji pomožno akcijo države. Državni prometni minister je sedaj na to spomenico odgovoril in je priznal potrebo, da se ohrani delazmožna in zadostna lokomotivna industrija, da je pa v sedanjih razmerah za dolgo časa naprej nemogoče tudi vsaj nekoliko zadostno zaposliti vse obstoječe lokomotivne tovarne v njih sedanjem obsegu. Ker so se tudi naročila iz inozemstva zelo skrčila, je treba v svrhu ozdravljenja industrije fabrikacijo izdatno omejiti. Ker država ni v dobrem finančnem položaju, mora zasebna industrija napraviti korake, ki so potrebni za prelevitev industrije lokomotiv v druge fabrikacijske panoge. Bo torej obratno, kot je naredil Krupp po vojski.

Denarstvo.

Obnova skandinavske novčane zveze. Pred vojsko so imele tri skandinavske države podobno zvezo kot je bila latinska novčana zveza. Denar vseh treh držav je bil v vseh treh državah plačilno sredstvo. Sedaj hočejo to enotnost obnoviti. Beremo: Voditelji državnih bank Švedske, Norveške in Danske bodo v jeseni razpravljali o možnosti nove skandinavske novčane zveze. Sicer formalno ta novčana zveza še danes obstoji, a praktično nima nobene veljave. To vemo že iz več člankov, ki smo jih od časa do časa priobčili v »Trg. listu«, tedaj, ko denar evropskih držav še ni bil prav nič stabiliziran in so se tečaji neprestano menjali. Smisel nove konvencije bi bila ta, da bi srebrni in zlati

novci vseh treh držav veljali povsod kot plačilno sredstvo, torej tako kot prej.

Carina.

Zaščitna carina v Turčiji. S študijem revizije carinskih tarif pooblaščenca specialna komisija je končala svoje delo in je predložila poročilo gospodarskemu svetu. Poročilo je izgotovljeno v smislu carinske zaščite za domače pridelke in izdelke. Pri predmetih, kojih fabrikacija kaže rastočo tendenco, priporoča poročilo podpiranje tega razvoja z zaščito proti inozemskim izdelkom. To se tiče v prvi vrsti tekstilnih izdelkov. S posebno zaščito bo poskrbljeno dalje za one pridelke, ki jih dosti doma pridelajo ali pa jih bodo pridelali.

* * *

»Ljubljana v jeseni.«

Revija narodnih noš. Kot sneg bela, trdo oškrobljena peča ali bohotna avba s srebrnim ali celo zlatim nakitjem, rožasto ali gladko krilo, pas in svilen robec okrog vratu — in potem — irhaste hlače, žameten telovnik s srebrnimi gumbi, klobuk s krivci itd., vse to so stvari, katere smatramo kot nekaj simboja naše narodnosti, kajti tako so se oblačili naši dedje in pradedje, naše babice, naši prednamci. Le žal, da je moda, ki ima tudi po deželi svoje kaprice, potisnila to našo lepo narodno nošo čisto v kot. Sicer vsi dobro vemo, da je narodna noša še vedno najlepša, kajti če je kaka slavnostna prireditev, se vsakdo rad obleče v narodno nošo, če jo le ima. Tudi slikajo se prav radi v nošah. Po slovenskem je še mnogo pristnega narodnega blaga, ki bi, prirejen v skupino, nudil krasno celoto. Zato pozivljamo vse v mestu in na deželi, da se dne 2. septembra oblečejo v svoje dragocenosti in pridejo na »Revijo narodnih noš«, ki se vrši na Ljubljanskem velesejmu.

Ročne pletenine. Medtem ko se v Sloveniji strojno pletenje silno širi, vendar še životari tudi ročno pletivo iz domače volne. Izdelki so nad vse trpežni in prekašajo v tej lastnosti daleč strojno delo. Več teh izdelkov bo razstavljenih na jenski pokrajinski razstavi v Ljubljani.

Zobotrebi. Vsak dan jih uporabljamo, ne da bi vedeli, kako se izdelujejo. Da seznanimo enkrat občinstvo tudi s to panogo domačega obrta, postavimo na velesejmu ob priliki Pokrajinske razstave v Ljubljani »zobotrebarski obrat«.

Zobotrebcev se izdeluje velike množine na Rašici in okolici. 10.000 zobotrebcev, na roko izdelanih, velja — 10 Din. Strojna industrija hoče celo ročno delo izpodrinuti.

Našim sadjarjem v preudarek! Letos je sadje obrodilo samo v nekaterih krajih. Pričakovati je torej, da bo jeseni veliko povpraševanje po dobrem namiznem sadju, posebno po zimskih jabolkih. Vsled tega priporočamo sadjarjem, da ravnajo lepo s sadjem, ga previdno in skrbno oberejo, spravijo in ponudijo v nakup na letošnji razstavi. Sadjarska razstava v jeseni se bo vršila od 1. do 10. septembra t. l. v prostorih Velesejma v Ljubljani in bo nudila najlepšo priliko za prodajo sadja. Sicer je čas za zimsko sadje nekoliko prezgodaj, vendar pa se bo lahko prodalo tudi na sejmu jesensko in zgodnje zimsko sadje, kolikor bo doposlana na razstavo, lepo zapakovano v zabojih. Sadjarski odsek toplo priporoča sadjarjem, da naberejo zlasti v radovljiškem in mariborskem okraju primerne sortimente tudi zimskega sadja, t. j. od vsake sorte 4 do 6 plodov z navedbo imena in eventualno tudi množine, koliko tega sadja je tamkaj dobili. Podpisani odsek bo vodil namreč natančen zapisnik o tem, tako da se bo lahko kupcem sadja dajalo pojasnila. Razstavno blago naj se odpošlje vsaj do dne 28. avgusta naravnost na Velesejski urad v Ljubljano. Na tovrstni list naj se vpiše, da je to razstavno blago; v tem primeru je namreč 50% popusta na železnici. — Razstavni odbor.

DROBNE VESTI.

Novo znižanje cen za cinkovo pločevino z veljavnostjo od 11. t. m. so sklenili nemški industriji v Düsseldorfu; za konsumente 75 pfenigov pro 100 kg, za trgovce 1 marko. Zadnje znižanje se je izvršilo 12. julija in je znašalo 1 marko pro 100 kg.

Češkoslovaški provizorij špiritove produkcije določa skupni kontingent 600.000 hektolitrov za dobo 1928/29; finančni minister more kontingent v sporazumu z drugimi gospodarskimi ministri zvišati. Na poljedelske žgálnice pride 72% ali 432.000 hl (lani 65%), na industrijske 28% ali 168.000 hl (lani 35%).

Zveza mednarodnega transportnega zavarovanja bo zborovala v septembru v Baden-Badenu. Angleške transportne zavarovalnice so za zborovanje že vložile predlog o obligatorični uvedbi 3% na 100 funtov sterlingov, koji odstotki so izven zavarovalnega kritja.

Z bombažem obdelani prostor v Egiptu ceni egiptska vlada na 1.740.000 feddanov ali za 12% nad lanskim letom in samo 3% pod letom 1926/27. Feddan je 1.038 acra.

Znižanje cen Courtaulda, ki poročamo o njem na drugem mestu, spravljajo v zvezo z napadom na podjetja, ki so izven koncerna Courtauld, in posebej še z napadom proti British Celanese, ki je med neodvisnimi producenti umetne svile najvažnejši.

Banka Commerciale Italiana izkazuje za prvo letošnje polletje 54.500.000 lir čistega dobička; lani je znašal v vsem letu 93.900.000 lir. Reserv je 540 mil. lir, lani 520 milijonov.

Ford Motor Co v Detroitu ima zaposlenih že okoli 115.000 delavcev in nastavljenecv; zadnji rekord je imelo leto 1926, ko je znašalo odnosno število 110.000 delavcev in nastavljenecv.

Canadian Bank of Commerce, ena od štirih kanadskih velebank, ki je kupila banko Standard Bank of Canada. Nova banka ima skupnih delnic v znesku 444 milijonov funtov in bo poleg evropskih podružnic v Londonu in Parizu imela filijale tudi v najvažnejših pristaniških mestih Severne in Južne Amerike.

V Vojvodini so pridelali deloma 40 met. stotov pšenice na 1 ha. To je pravi rekord; srednji pridelek v naši državi je ca 10 met. stotov pšenice na 1 ha.

Prejšnja Južna železnica, sedaj Donava—Sava—Adrija, naznanja, da za leto 1927 ne bo izplačala nobene dividende.

Ivan Hribar:

Moji spomini.

O uspehu, ki ga je deputacija občinskega sveta dosegla pri ministru Hartlu zdelo se mi je, da je dobro, ako poučim dr. Šusteršiča kot predsednika kluba, v katerem je bilo največ jugoslovanskih poslancev. Storil sem to takoj po avdienci. Dr. Šusteršič je vzel to moje poročilo s pripomnjo na znanje, da je s tem olajšano njegovo delo in da njegov klub ne pozabi v slovenskem vseučiliškem vprašanju storiti svojo dolžnost. Na to je res v državnem zboru dne 6. decembra 1901 podal nujni predlog. Ali je bil ta predlog kaj več ko taktična poteza, da bi bil to tistikrat tako popularno zadevo izkoristil v svoje in svojega kluba strankarske svrhe, je težko reči. Dejstvo pa je, da je zapna obljuba ministra Hartla prišla o tej priliki v javnost, kakor je tudi dejstvo, da se dr. Šusteršič potem za slovensko vseučiliško vprašanje ni dolgo zanimal več in da tudi sedaj še ni hotel poslati v vseučiliški odsek onih treh članov deželnega odbora, ki so imeli v njem sodelovati. Minister Hartel pa je kmalu po oni seji, v kateri je ponovil svojo, deputaciji ljubljanskega mesta dano obljubo, moral vsled intrig nemških strank odstopiti. Za stvar samo je torej dr. Šusteršičeva akcija pomenila velik in obžalovanja vreden minus, kajti Hartlovi nasledniki niso jej bili daleč tako naklonjeni, ko on.

Videč to, ojunčil sem se poslati Johnu Rockefellerju kratko spomenico o prizadevanju slovenskega naroda, da pride do lastnega najvišjega učnega zavoda in prositi ga pomoči. Nekaj pred tem izvedelo se je namreč, da je ta ameriški velebogatin odločil več sto milijonov dolarjev v dobrodelne in prosvetne svrhe. Sestavil sem torej to-le prošnjo:

»Sire! Darežljivost Vaša je znana. Več sto milijonov poteklo je iz Vaših rok v dobrodelne, zlasti v prosvetne in znanstvene namene. Razna vseučilišča postala so deležna plemenitosti Vašega srca.

Ne zamerite mi torej, Sire, ako se obračam tudi jaz, župan deželnega stolnega mesta Ljubljane, prve in najvažnejše slovenske občine, do Vas, apelujoč na plemenitost Vašega srca, z udano prošnjo, da blago-

112

volite pripomoči slovenskemu narodu do lastnega vse učilišča.

Prilagajoč spomenico o Slovencih, pripominjam, da bode hvaležnost, katero bo slovenski narod do Vas, Sire, ako ustrežete moji prošnji, gojil, dokler ga bode kaj na zemlji, brezmejna. Ne le, da se vseučilišče krsti z Vašim imenom, mestna občina ljubljanska postavi Vam tudi na najlepšem trgu dostojen spomenik, ki naj vsemu svetu priča, kako zna plemenite čine slaviti narod, kateremu doslej ni bila sreča, da bi bil o svoji usodi odločal sam.

Sire, upam, da se nisem z najplemenitejšim namenom zastonj obrnil do Vas.

Sprejmite zagotovilo mojega spoštovanja.

Spomenico, ki je v pismu omenjena, sestavlja mi je Aškerc; oboje pa v angleščino prevel akademski slikar Miroslav Tomec v št. Vidu nad Ljubljano.

Poslednji odstavek spomenice glasil se je tako-le:

»Three or two millions of your immense wealth, Sir, would ensure the foundation and the continuance of the Slovenian university at Laibach and would preserve to your generosity the everlasting gratitude of the Slovenian people and the admiration of the whole Slav race.«

(Trije ali dva milijona Vašega neizmerne bogaštva, Sire, bi zadostovalo, da se zagotovo ustanovitev in vzdrževanje slovenskega vseučilišča v Ljubljani in ohrani Vaša velikodušnost v neizbrisnem spominu slovenskega naroda in vsega Slovanstva.)

Z lepo sliko Ljubljane odposlal sem prošnjo v priporočenem pismu v Novi York; potem sem pa v pričakovanju odgovora »dolgo upal in se bal«. Upanje mi je podžigala zavest, kakšna znamenita lekcija za avstrijsko državo bi bil ugoden uspeh moje prošnje; bojazen, da Rockefeller sam morebiti te prošnje še v roke ne dobi, njegov ravnatelj pa, da je enostavno dene ad acta. Sicer mi je generalni konzul Schwegel bil doposlal kot rojaku par let pred tem obširno zaupno poročilo o naši emigraciji v Zedinjenih Državah Severne Amerike in sem pač premišljal, ali bi ne bilo dobro, da poprosim njega za posredovanje. Zavrgel sem pa to misel, ker sem si dejal, da bi po svoji službeni dolžnosti utegnil o stvari poročati svo-

jemu neposrednemu predstojniku, avstrijskemu poslaniku v Washingtonu ali pa ministerstvu na Dunaj, in bi avstrijsko poslanstvo od ondot dobilo nalog, naj morebitno ugodno rešitev prošnje prepreči. Tudi sem imel sam pri sebi vtis, da mora plemenitost stvari same učinkovati. Žal, da je bil ta vtis varljiv. Odgovora ni bilo.

V času pričakovanja pa nisem počival. Nasprotno: skliceval sem prav pridno seje vseučiliškega odseka in dopisoval sem na temelju njegovih sklepov na vse strani. K sejam sem vabil zastopnike profesorjev in dijakov; kot redni člani odseka so se jih pa udeleževali: dr. Andrej Ferjančič, dr. Vladimir Forster, dr. Fran Ilešič, dr. Valentin Krisper, dr. Valentin Kušar, dr. Danilo Majaron, dr. Lovro Požar, Andrej Senekovič, Ivan Šubic, dr. Fran Tominešek, dr. Karl Triller in dr. Jakob Zmavec. O tem, da svoje vseučilišče v Ljubljani navsezadnje kljub vsem zaprekam vendarle dosežemo, bil sem tako zadržno prepričan, da sem leta 1910 daroval mestnemu magistratu svojo dokaj bogato knjižnico z namembo, da jo hrani za bodoče ljubljansko vseučilišče.

Vse kasnejše prizadevanje vseučiliškega odseka ostalo je več ali manj brezuspešno, kajti ako smo se sklicevali na to, da imamo sedaj zadosti učnih moči za slovensko pravno fakulteto, odgovarjalo se nam je, da morejo na novih vseučiliških postati profesorji le docentje, ki so že dalje časa predavali na kakem vseučilišču. Priporočilo se nam je torej svoje kandidate spraviti za docente ali v Gradec ali na Dunaj. Toda tu so nastale nove težave. Kadarkoli se je kak Slovenec priglasil za docenta na graškem ali dunajskem vseučilišču, odklonil ga je vseučiliški senat, — odklonil zato, ker je bil Slovenec. Vse naše pritožbe pri ministerstvu niso nič pomagale. Stereotipni odgovor je bil, da so vseučilišča avtonomna in da je zato ministerstvo proti sklepom akademičnega senata brezmočno. Zaradi lepšega je minister vselej obljubil, da bo osebo vplival na rektorja vseučilišča. Ali je to storil ali ne, nisem izvedel. Verjetno je, da ne. Uspeha vsaj ni bilo nobenega.

(Dolge prihodnjice.)

Argentinski pridelek koruze ceni argentinska vlada v poročilu na Mednarodni poljedelski zavod v Rimu za leto 1927/28 na 67.650.000 met. stotov. Letošnja letina znači 95,3% letine leta 1926/27 (81,5 milj. met. stotov) in 136,8% povprečne letine zadnjih let (56,6 milj. met. stotov).

Znano podjetje Giesch (cink itd.) v Gornji Šleziji je imelo v letu 1927 za 30 odstotkov večjo produkcijo kot v l. 1926.

Izdelek umetne svile v Ameriki za leto 1929 ceni Fairchildov strokovni koncern na 140 milijonov funtov; Viscose bo dala 67,5 milj., Dupont 25, Tubize 10 itd.

Narodno rusko tovarno avtomobilov hoče zgraditi sovjetska vlada in je dala za to v Moskvi na razpolago zemljišče v obsegu 200 ha. Z ozirom na razmere ruskih cest so se pri tovarnem avtomobilu odločili za tip enotonskega voza.

Anaconda Mining Copper Co (Copper = Kupfer) bo vsled večjih letošnjih cen na bakrenem trgu razdelila letos večjo dividendo kot je bila v rekordnem letu 1922. Za prvo polovico 1928 razdeljuje družba 2,5 dol. na osnovne delnice, za drugo polovico bo dala najbrž 3,5 dol. To bi bilo skupaj 6 dolarjev; lani 3,37 dolarja.

Število delavcev in nastavljenecv je prekoračilo letos prvič drugi stotisoč. Leta 1925 je bilo število še 80.000, na koncu aprila letos je pa doseglo že 207.000. V prvih mesecih tekočega leta so napravili za četrtno več avtomobilov kot v istih mesecih lanskega leta.

O ameriških delavcih-delničarjih beremo: Steel Corp. je dala letos delavcem in nastavljenecv delnice po 145 dolarjev v nakup; nakupne pravice se je poslužilo 50.270 njenih uslužbencev in so podpisali 95.082 osnovnih delnic jeklenega trusta proti 131.427 delnicam po 122 dolarjev v lanskem letu.

Ameriški koncern Woolworth, znan vsled enotnih cen, izplačuje četrtletno dividendo 1,25 dolarja.

Koncern volne se pripravlja v Ameriki.

Proračunski previšek Zedinjenih držav v letošnjem letu znaša 600 milijonov dolarjev.

Zvišanje glavnice Julij Meinel d. d. bo znašalo dva milijona šilingov. Služilo bo raznim investicijam v zvezi z obratnim obsegom, tako za povečanje čokoladne tovarne, pekarije in kavne pražarne.

Za oprostitev sekvestrirane avstrijske lastnine v Ameriki bo morala deponirati Avstrija znesek 1.500.000 dolarjev. En milijon dolarjev je že v Ameriki.

Razpoložljiva množina ruskega žita za čas od 1. julija 1927 do 1. julija 1928 je znašala 11.456.000 ton napram 11.520.000 tonam v letu 1926/27.

Družba Mareoni izplačuje interimno dividendo 17%. Dobiček se je zvišal od 190.000 na 630.000 funtov. Lani je znašala vsa dividenda na osnovne delnice 5%.

Sladkorna pesa v Češkoslovaškem izkazuje letos manjšo težo kot lani, povprečno 476 gramov proti 648 gramom. A sladkorna vsebina je dosti večja kot lani, 15,34% proti 12,09%.

Brezposelnost v Češkoslovaški je najnižja, odkar so začeli voditi tozadevno statistiko, to je od leta 1921 nadalje; na koncu prvega polletja je bilo v vsej republiki samo 37.200 oseb brez dela, takih namreč, ki so se pri posredovalnicah zgledali. Največ brezposelnih je bilo v januarju 1923, in sicer 321.000.

Kanaški žitni pridelek bo letos prav velik; rž in ječmen bosta dala 101% povprečnosti zadnjih desetih let. Z žitom posejani svet gre v milijone acrov.

Harrimanova skupina kupuje na Poljskem, kakor smo že pisali, največje rudnike, oziroma bo dobila njih delniško večino. S tem bi postal pristop Poljske k mednarodnemu železnemu kartelu iluzoričen, ker ni pričakovati, da bi se Harrimanova skupina odločila za pristop k družbi, ki z ameriško železno in jekleno industrijo na svetovnem trgu hudo konkurira.

Alpine Montan je dobro zaposlena; v juliju so dosegla naročila 96 odstotkov polne kapacitete in je tudi za bližnjo bodočnost pričakovati dobre zaposlenosti.

Nemške bombaževе tkalnice imajo od dne do dne manj naročil, konjunktura se je v juliju nadalje poslabšala. Pritisk na cene se je tako pomnožil, da ni v nobenem razmerju z notacijami surovega bombaža. V juliju je prenehalo delati 12 do 13% vseh statev.

Svetovni trust gramofonov je zopet na vidiku. Snuje ga ameriška Talking-skupina (talk izgovori tók = govoriti), ki izdaja pravkar poslovno poročilo za prvo letošnjo polovico. Čistega dobička je bilo 2.800.000 dolarjev ali 2,70 dol. za delnico, ca 50% več kot v isti dobi lanskega leta.

Francoska družba umetne svile Tubize bo zgradila v Milanu novo tovarno. V Lyonu so ustanovili z glavnico 22 milijonov frankov družbo Soie Artificielle du Rhone (soil izgovori soà = svila).

Chrysler Corporation je imela v prvem letošnjem polletju 11.690.000 dolarjev čistega dobička (lani 10.120.000) in razdeljuje 4.940.000 dolarjev dividende.

Kalijska industrija d. d. v Kasselu na Nemškem je zvišala delniško glavnico od 80 na 200 milijonov mark; dosedanj delničarji so imeli pravico do nakupa novih delnic v razmerju 2:1. Dividenda je ista kot lani, 12%.

Avstrijske in češkoslovaške tovarne umetne svile so imele konferenco na Dunaju; cene se ne bodo spremenile in je opaziti stremljenje, da ostanejo sedanje stabilizirane cene.

Pierce Arrow in Studebaker sta izvršila od nas že naznanjeno fuzijo, sledeč zgledu avtomobilnih tovarn Chrysler in Dodge. To je sedaj četrt velika skupina v ameriški avtomobilni industriji. Pred njo so Ford, General Motors, Chrysler in Dodge.

Finska državna banka je zvišala obrestno mero od 6 na 6½%. Obrestna mera 6% je bila v veljavi od 24. februarja 1927.

Francoski delež rumunskega stabilizacijskega posojila je prevzel konzorcij pod vodstvom Banque de Pariz et des Pays Bas. V podpis bosta pa prišli samo dve tretjini ali pa še manj, ostanek služi kot plačilo za naročila rumunskih državnih železnic v Franciji in ga bodo postopoma izdali od leta 1929 naprej.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobava samokresov. Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje dobavo 50 samokresov po vzorcu Hamerless Kal. 6,35, dobavno v šestih tednih po prejemu naročila po poštni direkciji v Ljubljani. Slika je na vpogled v ekonomnem odseku. S pet dinarji kolkovane ponudbe se morajo predložiti najkasneje do 20. septembra t. l. v zapečatenem ovitku.

Dobave. Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. avgusta t. l. ponudbe glede dobave pločevinastih veder in železnih mrež. — Marinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 1. sept. ponudbe glede dobave 470 kg bakrenih cevi; do 3. septembra t. l. gle-

de dobave 4450 kg železne pločevine, 5000 kg strešne pločevine, 1450 kg vezne pločevine, jeklene, medene in svinčene pločevine ter glede dobave jeklenih oklopnih cevi. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. septembra t. l. pri Inženjerskem odeljenju Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave konstrukcije od armiranega betona v zameno za dosedanja leseno konstrukcijo. — Dne 5. septembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave železnih vijakov; dne 10. septembra t. l. glede dobave firneža, sikativa, terpentina, mrežic za plinsko razsvetljavo ter glede dobave ščetk in metel. — Dne 10. septembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave 51.000 kg žebeljev. — Dne 10. septembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 2500 kg solne kisline. — Dne 10. septembra t. l. pri Opštem odeljenju Direkcije državnih železnic v Subotici glede dobave pisarniškega materiala; pri Saobračajno-komercijelnem odeljenju pa glede dobave preje, vrvi in raznega platna. — Dne 10., 12., 13. in 14. septembra t. l. pri Glavnem sanitetnem slagalistu v Zemunu glede dobave razne bolniške opreme (kuhinjsko in jedilno orodje, platno, črno blago, toplomeri, umivalniki, posode za milo, emajlirani lonci, krožniki itd.)

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo: 14 konjev, 24 bikov, 281 volov, 445 krav in 25 telet, skupaj 789 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu 14. avgusta 1928 so bile sledeče (za 1 kg žive teže): debeli voli 7,50 do 8 Din, poldebili voli 6,50 do 7, plemenski voli 5 do 6, bikji za klanje 7 do 8, klavne krave debele 7 do 8, plemenske krave 6 do 7, krave za klobasarje 4,25 do 5, molzne krave 6 do 7,50, breje krave 6 do 7,50, mlada živina 5,25 do 7,50, teleta 9. Prodalo se je 338 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 81 komadov, v Italijo 30 komadov. — Mesne cene: volovsko meso 10 do 18, telečje meso 17,50 do 22,50, svinjsko meso sveže 15 do 30 Din za 1 kg.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoversno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznoversno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki

na razpolago!

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijskično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

VELETRGOVINA

kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

Zbogov sveže prazne kave, mletih ošiv in rudniške vode.

Točna in solidna posredba!

Zahtevajte cenik!

MALINOVEC

iz

dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.

je steroznan kot pristni naravni izdelek, z najfinejšim sladkorjem vkuhan, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih pridelkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena niska.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce, obrtnike, industrijo in urade. — Lastna knjigovodstva

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ustanovljena leta 1889.

Telefon štev. 2016.

(GRADSKA ŠTEDIONICA)

Poštni ček 10.533.

Ustanovljena leta 1889.

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Stanje vložnega denarja nad 1.200 milijonov kron.

Število za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.